 <https://doi.org/10.30563/turklad.1221679>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by

programında bu makale taranmıştır

Makale Bilgisi / Article information

Makale Türü / Article types	: Araştırma Makalesi / Research article
Geliş Tarihi / Received date	: 20.12.2022
Kabul Tarihi / Accepted date	: 30.05.2023
Yayın Tarihi / Date published	: 20.06.2023

Atıf / Citation

Doğan, A. T. (2023). Türkiye Türkçesinde Birlikte Bağlama Edatları Üzerine. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi / International Journal of Turkic Dialects (TÜRKLAD)*. 7. Cilt, 1. Sayı, 31-44.

TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE BİRLİKTE BAĞLAMA EDATLARI ÜZERİNE
On correlative conjunctions in Turkish
AHMET TURAN DOĞAN¹

Öz

Her dilde çeşitli işlevler için kullanılan sözcükler vardır. Bu sözcükler de işlevlerine göre alt gruplara ayrılır. Bunlardan biri de dildeki çeşitli eşdeğer birimleri bağlama için kullanılan bağlama edatlarıdır. Bağlama edatları dilde bağlama işlevi için kullanılan dil bilimsel anlamlı sözcüklerdir. Türkçede bunların bir kısmı yapı bakımından basit, türemiş veya birleşik yapıda tek sözcükten, bir kısmı cümle temelli bir veya birden çok sözcükten, bir kısmı sözcük öbeği biçiminde birkaç sözcükten, bir kısmı aralarına bağlanan çeşitli birimler girmiş aynı veya birbirinden farklı sözcüklerden oluşmaktadır. Bu çalışmanın konusunu da çalışmada birlikte bağlama edatları olarak ele alınan son gruptaki bağlama edatları oluşturmaktadır. Yani, aynı veya farklı sözcüklerin aynı yapı içerisinde ancak birlikte kullanılarak bağlama edatını oluşturduğu birimler ele alınmıştır. Bu bağlama edatları yan yana kullanılmayan ancak birlikte bir işleve sahip olan birimlerdir. Çalışmada bunlarla ilgili değerlendirmelere yer verilmiş ve bunların Türkiye Türkçesindeki örnekleri gerek yazılı metinlerden seçilen gerekse de tarafımızca kurulan cümle örnekleri üzerinden verilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında karşılaştırma yapmak için İngilizcede “correlative conjunction” olarak ele alınan bağlama edatlarına da değinilmiş ve bunlarla ilgili örneklerle de yer verilmiştir. Buradan hareketle Türkiye Türkçesinde birlikte bağlama edatlarının da bulunduğu ve bunların da bağlama edatlarının yapısal değerlendirmesi içerisinde yer alması gerektiği ortaya konmuştur. Bunun yanında, sözcüklerin cümledeki işlevleri bakımından ele alınmasının onların türleri, anlamları, yapıları açısından doğru değerlendirilmesi için gerekli olduğuna dikkat çekilmiştir..

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Sözcük Türü, Bağlama Edatı, Birlikte Bağlama Edatı

¹ Doç. Dr., Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. Şanlıurfa/TÜRKİYE. E-mail: ahmetturandogan@gmail.com

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9173-7558>

Abstract

Every language has words used for various functions. These words are also divided into subgroups according to their functions. One of them is the conjunctions used to connect various equivalent units in the language. Conjunctions are words that have grammatical meaning used to connect various units in a language. Some of these conjunctions are composed of just one word in the forms of simple, derived and compound words in terms of structure in Turkish. Some of them are sentence-based words that are composed of one or more words. Some of them are word groups composed of a few words. Some of them are composed of repeated words, and some of them are composed of different words used together. The focus point of this study is the conjunctions in the last two groups, which are also called correlative conjunctions. In other words, the units composed of same or different words that become conjunctions when they are used together in the same structure were examined. These conjunctions are units that are not used side by side but have a function together. In this study, these units were investigated and tried to be explained by means of giving examples chosen from written texts or constructed sentences by us in Turkish. In addition to this, conjunctions that are considered as "correlative conjunction" in English are also included in order to make comparisons and examples related to them are also included. From this point of view, it has been revealed that there are also correlative conjunctions in Turkish and they should be included in the structural evaluation of correlative conjunctions. In addition, it has been pointed out that it is necessary to consider the words in terms of their functions in the sentence in order to evaluate them correctly in terms of their word classes, meanings and structures.

Keywords: Turkish, Word Class, Conjunction, Correlative Conjunction

1. Giriş

Dilde sözlüksel anlama sahip diğer sözcük türlerinin karşısında edatlar, dil bilginin anlamlı birimler olarak da değerlendirilir. Bu birimler, sözlüklerde belirgin anlamlara sahip olmayıp ancak söz diziminde cümle veya cümleler bütünü içerisinde anlam kazanırlar. Dil bilginin anlamlı birimlerden olan edatların bir grubu da bu çalışmanın odak noktasını oluşturan bağlama edatlarıdır. Türkçede bağlaçlar olarak da adlandırılan bu birimler, söz diziminde sesleri, heceleri, sözcükleri, sözcük öbeklerini ve cümleleri birbirine bağlar. Bu işlev için de Türkçede geçmişten günümüze birçok bağlama edatı kullanılmıştır. Şunu da belirtmek gerekir ki Eski Türkçede sınırlı sayıda bulunan bu birimlerin sayısı günümüze gelinceye kadar alıntı birimlerin de eklenmesiyle Türkçede bir hayli artmıştır.

Bağlama edatlarının en az iki birim arasında bağ kurma işlevi, bağladığı birimlerin çeşitli açılardan denklikleri esaslı üzerine kuruludur. Bu denklik ise bazen yapısal bazen de hem yapısal hem de anlamsal düzeydedir. Çeşitli açılardan birbirine denk birimlerin bağlanması işinde ise anlam boşanmasına uğrayarak dil bilginin anlama geçmiş tek sözcükten oluşan bağlama edatları, cümle temelli tek veya birden çok sözcükten oluşan bağlama edatları, sözcük öbeği biçiminde kalıplaşmış bağlama edatları, aynen tekrar edilen birimlerin veya farklı birimlerin bir arada kullanılmasıyla oluşan birlikte bağlama edatları kullanılır. Aynı zamanda bu değerlendirme Türkçedeki bağlama edatlarının sahip olduğu yapısal özellikleri de ortaya koymaktadır. Görülmektedir ki, bağlama edatları diğer sözcük türlerinin basit, türemiş, birleşik yapısal değerlendirmesinden farklı bir biçimdedir.

Türkçedeki bağlama edatlarının sahip olduğu yapısal özelliklerle ilgili durumu netleştirmek ve *birlikte bağlama edatlarını* açıklamak için başka araştırmalara da bakmak gerekir. Atabay vd., bağlama edatlarını biçim bakımından dört grupta ele alırlar:

1. Yalın bağlaçlar (*ve, de, ama, ile...*)
2. Türemiş bağlaçlar (*örneğin, üstelik, ancak, açıkçası...*)

3. Bileşik bağlaçlar (*oysa, öyleyse, yoksa, kimbilir...*)

4. Öbekleşmiş bağlaçlar.

Bunun yanında, *yan yana kullanılan bağlaçlar (ya da, hem de, ne de, öyleki, şöyle ki, demek ki, kaldı ki...), tamlama biçiminde bağlaçlar (bundan dolayı, bunun için, bunun üzerine, buna göre...), Tümce biçiminde kalıplaşmış bağlaçlar (gel gelelim, zorla değil ya, ne de olsa...)* ve *yinelenen sözcüklerle kurulan bağlaçlar (ya ... ya ..., ne ... ne ..., hem ... hem ... vb.)* olmak üzere dört grup daha belirlerler (1983: 179-180). Korkmaz, yapılarına göre bağlama edatlarını dört grupta ele almıştır. Birincisi *tek kelimededen oluşan bağlaçlar (açıkçası, âdeti, aksine, ama, aslında...)*, ikincisi *çeşitli kelime grupları hâlinde olan bağlaçlar (aksi hâlde, aksine olarak, aksi takdirde, anladığım kadarıyla...)*, üçüncüsü *iki veya daha çok tekrardan oluşan bağlaçlar (bazen ... bazen ..., belki ... belki de ..., bir ... bir ..., bir bakarsın ... bir bakarsın ...)*, dördüncüsü *cümle yapısında olan bağlaçlar (Allah bilir ya, anlıyorsunuz ya, aslına bakarsan, az kalsın...)* (2003: 1096-1097). Karaoğlu ise bağlama edatlarını yapılarına göre şu başlıklar altında incelemiştir:

1. Yalın yapıli bağlaç(lık)lar (*ve, ki, dA, ama, lakin...*)

2. Türemiş bağlaç(lık)lar (*açıkçası, üstelik, dahası...*)

3. Birleşik yapıli bağlaç(lık)lar (*ya da, neyse, yoksa, nedense...*)

3.1. Sözcük düzeyindeki birleşik bağlaç(lık)lar (*belki, , hâlbuki, oysa...*)

3.2. Söz öbeği düzeyindeki birleşik bağlaç(lık)lar (*aksi takdirde, bu gidişle, bilindiği üzere...*)

3.3. Biçim-sözdizimsel düzeydeki bağlaç(lık)lar (*eğer ... sA, şayet ... sA, her ne kadar ... sA/(i)sA dA...*)

3.4. Tümce düzeyindeki birleşik bağlaç(lık)lar (*Allah bilir ya, bir de ne göreyim, uzatmayalım...*)

3.5. Yineleme düzeyindeki birleşik bağlaç(lık)lar (*hem ... hem (de), ya ... ya ..., ister ... ister ...*) (2019: 233-234).

Son olarak Doğan, bağlama edatlarını iki temel başlık ve çeşitli alt başlıklar hâlinde şöyle sınıflandırmıştır:

1. Tek sözcükten oluşan bağlama edatları

1.1. Sözcük düzeyinde bağlama edatları (*aksine, ama, aslında, ayrıca, fakat...*)

1.2. Cümle temelli bağlama edatları (*birak, bilemedin, bilmediniz, uzatmayalım...*)

2. Birden çok sözcükten oluşan bağlama edatları

2.1. Sözcük öbeği temelli bağlama edatları (*aksi hâlde, aksi takdirde, aynı zamanda, başka bir deyişle...*)

2.2. Cümle temelli bağlama edatları (*Burak ki, bir de ne göreyim, bu demektir ki...*)

2.3. İkili, üçlü, dördü ... bağlama edatları (Tekrarlı bağlama edatları) (*bazen ... bazen..., belki ... belki (de) ..., hem ... hem (de) ..., ha ... ha ...*)

2.4. Birlikte bağlama edatları (+DAn başka ... dA, ... değil ... bile, ... gibi dA...) (2021: 108-110).

Yukarıda belirtilen araştırmacıların yanında bağlama edatlarıyla ilgili doğrudan yapı değerlendirmesi yapmayıp bazı bağlama edatları dolayısıyla kısa açıklamalar yapan araştırmacılar da vardır. Banguoğlu, bağlam çeşitleri içerisinde *birleşik bağlam*lardan da bahsedip bunlara *yine de, ya da, hem de, netekim, bunun gibi, bundan dolayı, bir yandan gibi*

bağlama edatlarını örnek olarak vermiştir (2004: 395). Ergin *ya ... ya ..., hem ... hem ..., ne ... ne ..., da ... da ...* gibi karşılaştırma edatlarına *katmerli edatlar* da denebileceğini ifade ettikten sonra bunların ikiden başlamak üzere karşılaştırılan unsurların sayısına göre üç, dört vs. defa tekrarlandığını belirterek bu edatların oluşumundaki yapısal duruma dikkat çeker (2009: 354). Deny de bu türden tekrarlı bağlama edatını *katmerli bağlaç* olarak adlandırmıştır (2012: 602). Özçelik ve Erten, bağlama edatlarının denkleştirme edatları başlığı altında bu biçimbirimleri *tek kelime olanlar* ve *aynı kelimenin tekrarı ile yapılanlar* olmak üzere iki grupta yapısal bir değerlendirme ile ele almıştır (2011: 179). Delice de bazı bağlama edatlarının tekrarlı olarak kullanıldığını, bu durumun da üç, dört, beş ve daha fazla birlikte kullanımı meydana getireceğini belirtir (2014: 143).

Burada verilen görüşlerin bir kısmında bağlama edatlarının yapısal açıdan derinlemesine sınıflandırıldığı, bir kısmında ise bazı sebeplerle yapısal özelliklerine değinildiği görülmektedir. Bağlama edatlarının detaylı sınıflandırılmalarına bakıldığında bunların diğer sözcük türlerinden farklı olarak basit, türemiş, birleşik yapısal değerlendirmesinden ayrıldığı görülür. Burada da bazı birimlerin tekrarlı biçimde birlikte kullanılarak bağlama edatlarını oluşturduğu yapılar dikkat çekildiği görülür. Bu yapıların dışında Karaoğlu'nun belirtmiş olduğu *biçim-sözdizimsel düzeydeki bağlaç(lık)lar* (*eğer ... sA, şayet ... sA, her ne kadar ... sA/(i)sA dA...*) ve Doğan'ın belirtmiş olduğu *birlikte bağlama edatları* (*+DAn başka ... dA, ... değil ... bile, ... gibi dA...*) bağlama edatları için bugüne kadar yapılan değerlendirmelere ilaveten belirtilen farklı yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada birlikte bağlama edatları olarak tekrarlı biçimde birlikte olanlar (*hem ... hem (de) ..., ne ... ne (de) ..., ya ... ya (da) ..., gâh ... gâh ... vb.*) ve farklı birimlerden oluşan birlikte olanlar (*+DAn başka ... dA, ... değil ... bile, ... kadar ... dA, ... gibi ... dA*) ele alınmıştır; ancak, tekrarlı biçimde birlikte bağlama edatlarını oluşturanlar genellikle bilindiği için bunlarla ilgili detaylı bir değerlendirme yapılmamış, sadece *birlikte bağlama edatları* içerisinde yer aldıkları belirtilmiştir. Buna karşılık, birlikte bağlama edatlarının diğer bir türünü oluşturan farklı birimlerin birlikte kullanılmasıyla meydana gelmiş bağlama edatları bu çalışmada detaylı olarak ele alınmıştır.

Bağlama edatlarının İngilizcedeki durumuna bakıldığında bağlama edatlarının genellikle üç grupta ele alındığı görülür: 1. *coordinating conjunction* (and, or, but, so, yet...), 2. *correlative conjunction* (either ... or ..., not only ... but (or “but also”), neither ... nor ..., both ... and ..., whether ... or ..., as ... as ...), 3. *subordinating conjunction* (after, because, before, if, since, than, unless...) (Gucker 1966: 72-74; Coghill ve Magedanz, 2003: 135-140). Türkiye Türkçesinde bulunan birlikte bağlama edatlarının İngilizcede de yer aldığı görülür. İngilizce gramerlerde *correlative conjunction* olarak ele alınan bu bağlama edatları Türkçedeki gibi iki birimin birlikte kullanılarak bağladıkları yapıları aralarına almalarıyla oluşurlar. Bu konuda Gucker (1966: 73), “and, but, or, nor” bağlaçlarının sırasıyla “both, not only, either, neither” bağlaçlarıyla birlikte kullanılarak birlikte bağlama edatlarını oluşturduğunu belirtir. Bunun yanında söz konu bağlaçların çiftler hâlinde kullanıldığını, isim-isim, fiil-fiil gibi aynı sınıftan birimleri bağladığını belirtir ve şu örnekleri verir:

Both Democrats and Republicans will back such a proposal. (Hem Demokratlar hem de Cumhuriyetçiler böyle bir öneriyi destek verecekler.)

Your method is not only wasteful but (also) slow. (Yönteminiz sadece savurgan değil, aynı zamanda yavaştır.)

Starkey neither drinks nor smokes. (Starkey içki de sigara da içmez.)

That clock runs either too fast or too slow. (Bu saat ya çok hızlı ya da çok yavaş çalışıyor.)

Either the coffee is weak or you've added too much cream. (Ya kahve eksiktir ya da çok fazla krema eklediniz.)

Ona göre bu bağlaçlardaki anlam bağlaçların tekli kullanımlarıyla aşağı yukarı aynıdır. Sadece ek bir vurgu söz konusudur:

He added sugar and cream. (O şeker ve krema ekledi.)

He added both sugar and cream. (O hem şeker hem de krema ekledi.) (Gucker, 1966: 73)

Coghill ve Magedanz (2003: 137) da bu gruptaki bağlaçların işlevlerinin *coordinating conjunction* grubundakilerle aynı olduğunu, bunların sadece ikili parçalar hâlinde kullanıldığını belirtir.

İngilizcede “correlative conjunction” adıyla anılan yapıların Türkçedeki birlikte bağlama edatlarıyla yapı ve kullanım bakımından kesiştiği görülür. İngilizcede de oluşu gibi Türkçede de bazı bağlama edatlarının bağladıkları birimleri aralarına alarak birlikte hareket ettikleri, birinden biri olmadan bağlamanın gerçekleşmediği görülür. Dolayısıyla Türkçede de böyle bir adlandırmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir.

2. Yöntem

Bu çalışmada öncelikle Türkiye Türkçesinde bağlama edatlarının yapı ve kullanış bakımından ele alınmış biçimine bakılmış ve bunlar içerisindeki bir grubun “birlikte bağlama edatı” olarak adlandırılması gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Çeşitli edebî eserlerden seçilen örnek cümleler ve tarafımızca oluşturulan cümleler üzerinden birlikte bağlama edatlarının yapı ve anlam özellikleri ortaya konmuştur. Ayrıca, İngilizcede “correlative conjunction” olarak adlandırılan, yapı ve kullanım özellikleri bakımından Türkçedeki birlikte bağlama edatlarına denk gelen edatlara da karşılaştırma için yer verilmiştir.

3. Değerlendirme

Bu bölümde öncelikle Türkiye Türkçesinden hareketle birlikte bağlama edatı konusu örneklerle açıklanmış, ardından bu bağlama edatlarının bir grubu örnek cümleler üzerinden dil bilimsel anlamlarıyla birlikte incelenmiştir.

3.1. Birlikte Bağlama Edatı

Dildeki sözcük türleri büyük oranda *basit*, *türemiş* ve *birleşik* olmak üzere üçlü yapı değerlendirmesine tabi tutulur; ancak, sözcük türleri içerisinde bazı çekim edatları ve bağlama edatları bu değerlendirmenin dışında kalır. Bu değerlendirme dışında kalan bağlama edatlarından biri de birlikte bağlama edatlarıdır.

Birlikte bağlama edatları, aralarına bağlanan unsurların girdiği anlam boşanmasına uğramış iki sözcüğün birlikte oluşturduğu edatlardır. Bunların oluşması için iki birimin aynı yapı içerisinde iki şeyi birbirine bağlaması gerekir. Bunlardan biri olmadığında ortada bağlanan unsurlar olmayacağı için bağlama edatı da olmaz.

Birlikte bağlama edatlarını oluşturan anlam boşanmasına uğramış biçimbirimlerin birtakım yapılar etrafında toplandığı görülmektedir. Bu yapıların bazılarında dildeki çeşitli birimler tekrarlı olarak kullanılır. Farklı birimlerin birlikte kullanılmasıyla oluşan bağlama edatlarında ise birliktelik için çeşitli edatların kullanıldığı görülür. Bu ikinci grupta birlikteliğin ilk birimini genellikle çekim edatı kökenli bazı birimler oluştururken ikinci birimleri ise pekiştirme edatı kökenli bazı birimler oluşturur; ancak, bunlar dahil oldukları birliktelik yapısı içerisinde iki unsuru birbirine bağlama işleviyle kullanıldıklarından artık çekim edatı veya pekiştirme edatı olarak değerlendirilmezler. Birlikte oluşturdukları yapının içinde bağlama işlevlerinden dolayı bağlama edatı olarak işlev görürler.

İki birimin dildeki bir işlev için aynı yapı içinde birlikte kullanılması söz konusu adlandırmayı beraberinde getirmektedir. “Birlikte” terimi, dilde öteden beri var olan “birleşik” yapısal teriminden farklıdır. Birleşik olma dildeki en az iki birimin yan yana kullanılıp dilsel

olarak tek bir varlığa veya kavrama karşılık gelmesi durumudur. Birleşiklik, kelime düzeyinde olduğu gibi ek düzeyinde de olabilir. Ayrıca, bunlar dilde ayrı veya bitişik de yazılabilir. “Birlikte” kavramı ise birleşik kavramından yan yana olmama özelliği bakımından ayrılır.

Birlikte bağlama edatları özelliklerine göre bağlama biçimlerine sahiptir. Bunların aynı birimlerin tekrarından olanlarında edatlar, çok büyük oranda bağladıkları birimlerin önlerinde yer alırlar: *hem ... hem (de), ne ... ne (de) ..., ya ... ya (da) ..., bazı ... bazı ... vb. ... dA ... dA* yapısında ise bağlama edatı bağladıkları birimlerden sonra gelir. Farklı birimlerin birlikteliği oluşturduğu bağlama edatları ise yapısal özelliklerinden dolayı çok büyük oranda bağlanan birimlerin sonlarında yer alır: *... +DAn başka ... dA, ... değil ... bile, ... gibi ... dA, ... haricinde ... dA, ... kadar ... dA vb.* Birlikteliğin ilk unsurunun bağlanan ilk birimin önünde olduğu yapılar da vardır: *birakın / bırakınız ... .. bile, bırakın / bırakınız ... .. dahi; değil ... .. bile, değil ... .. dahi, değil ... .. dA vb.* Son olarak belirtmek gerekir; ki, birlikte bağlama edatlarında ikinci birimlerin yeri cümlede vurgulanmak istenen ögeye göre değişebilmektedir:

Yaramaz olduğu kadar zekidir de.

Kitabını okuduğu gibi sütü de karıştırdı.

Birlikte bağlama edatlarının cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örneklerdeki yapısal bir durumuna değinmek gerekir. Bilindiği üzere Türkçede cümle olabilmesi için ya çekimli bir asıl fiile ya da bir isimden sonra gelerek çekimlenen (ek-fiil de buraya dahildir.) yardımcı bir fiile ihtiyaç vardır:

Ali okula geldi.

Ali hasta oldu.

Ali hastaydı/hasta idi.

Bunların cümle dizisi oluşturan örnekleri de şöyle olur:

Ali okula geldi ve sınıfa girdi.

Ali hasta oldu ve bir gün sonra iyileşti.

Ali hastaydı/hasta idi; ama yine de bana yardım etti.

Görüldüğü üzere cümle dizilerinde iki yargı bulunmaktadır. Birlikte bağlama edatlarıyla bağlanan cümlelerde de iki yargı bulunur; ancak, bu dizideki ilk cümlelerin yapısı yukarıdaki kullanımlardan farklıdır. Bunun için şu cümle örnek olarak verilebilir:

Sevimli olduğu **kadar** yaramazdır **da**.

Bu cümle dizisine bakıldığında ilk cümlede “sevimli olduğu”, ikinci cümlede ise “yaramazdır” yargıları görülür. İlk cümledeki yargı Türkçede bilinen yüklem yapısından farklıdır. Bunu meydana getiren ise birlikte bağlama edatının ilk birimi olan *kadar* biriminin temelde bir çekim edatı olmasıdır. Yapısal olarak çekim edatının gerektirdiği biçime bürünmesi ilk cümlelerin yüklem yapısını etkilemiştir. Bunun yanında “Sevimli olduğu” yüklemi ile “yaramazdır” yüklemi arasındaki işlevsel eşdeğerliği de belirtmek gerekir. Bu konuda Sebzecioğlu ve Şen Türkçedeki *ol-* fiili ile *i-* fiili arasındaki işlevsel eşdeğerliğe dikkat çekmiştir (2020). Bu işlevsel eşdeğerliğin aynısı *ol-* ve *dur-* fiilleri arasında da vardır. Böylesi cümle dizilerinin ilk cümlelerinde yaşanan yapı değişikliği -Xp bağ-fiil ekiyle bağlanan cümlelerde de görülür. Bu konuda Delice, -Ip ekinin ikinci fiilin görevini, eklendiği fiile kopyaladığını belirterek ikinci fiil yüklem ise -Ip ekini almış fiilin de yüklem olduğuna dikkat çeker. *Gelip gitti* örneğinde olduğu gibi (2012). Delice’nin de belirttiği gibi “gelip” sözcüğünün “gitti” yüklemine zarfı olmadığı görülür; çünkü bir iş yapılırken gelerek gidilmez. Bu durum mantıksızdır. O zaman, -ip ekinin burada başka bir işlevde kullanıldığı görülür. O da “Geldi ve gitti.” cümlesinin “Gelip gitti.” biçiminde daha ekonomik söylenmiş hâlidir ve *ip* eki hem “ve” bağlacını hem de “-di” görülen geçmiş zaman ekini karşılamaktadır.

Birlikte bağlama edatlarının oluşması için bazı şartlar vardır. Dolayısıyla, bu türden bağlama edatlarını oluşturan birimlerin içerisinde bulunduğu her cümle veya cümle dizisinde birlikte bağlama edatının varlığından söz edilemez. Bunlarda birlikteliğin oluşması için birbirine bağlanan en az iki birimin olması ve birlikteliği oluşturan ilk birimin zarf anlamıyla kullanılmaması gerekir. Dolayısıyla bu türden yapıların bulunduğu bazı cümlelerde normalde birlikteliğin ilk kısmını oluşturan biçimbirimin ya doğrudan cümlenin zarf tümlecini oluşturduğu ya da kendisinden sonraki birimin sıfatı olduğu görülür. Böyle durumlarda birlikte bağlama edatı bulunmaz. Bu durumları şöyle örneklendirmek mümkündür:

Benim baktığım gibi Ahmet de baktı. (Bu cümlede kastedilen “baktı” yüklemine durumunu belirtmek olduğu için “benim baktığım gibi” kısmı zarf tümleci olmuştur.)

Ben baktığım gibi Ahmet de baktı. (Bu cümle dizisi ise “Hem ben baktım hem de Ahmet baktı.” biçiminde bir anlam taşır. Dolayısıyla iki birim arasında birlikte bağlama edatları vasıtasıyla bağ oluşturulmuştur.)

Onlar gibi ata, deveye biniyordum ben de. (Bu cümlede “onlar gibi” yapısı eğer “biniyordum” yüklemine tarzını belirten bir zarf olarak kullanılırsa zarf tümlecini oluşturur. Eğer “onlar gibi ben de” yapısında “de” birimiyle birlikte bağlama işlevinde kullanılırsa; yani onlar ve ben birimlerini birbirine bağlarsa bağlama edatı öbeği olarak cümlenin öznesini oluşturur. Bu ayrımı yapmanın en iyi yolu ise cümle üstü bağlama dikkat etmektir.)

Yukarıdaki açıklamaların yanında farklı birimlerin oluşturduğu birlikte bağlama edatlarının bulunduğu cümlelerin ve cümle dizilerinin söz dizimindeki değerlendirmelerine değinmek gerekir:

A. Defileler haricinde butikleri de gezdiler.

Bu cümlede ... *haricinde* ... *de* yapısında birlikte bağlama edatı bulunmaktadır. Bunun değerlendirmesi ise şöyledir:

Defileler haricinde butikleri de gezdiler.

Nesne   *Yüklem*

N: defileler / haricinde / butikleri / de: BEÖ, isim

B. Bırak kavunu kelek bile istemiyor delikanlı.

Bu cümlede *bırak* ... .. *bile* yapısında birlikte bağlama edatı bulunmaktadır. Bunun değerlendirmesi ise şöyledir:

Bırak kavunu kelek bile istemiyor delikanlı.

Nesne   *Yüklem*   *Özne*

N: bırak / kavunu kelek / bile: BEÖ, isim

Not: Yukarıdaki birlikte bağlama edatının birinci parçasını oluşturan *bırak* birimi yapı açısından yüklemmiş gibi hareket ederek istem oluşturmaktadır. Bu sebeple, bağlanan sözcüklerden ilki *kavunu* biçiminde olmuştur. Bunun yanında söz konusu cümleyi “Bırak kavunu kelek bile istemiyor delikanlı.” biçiminde söylemek de mümkündür. Bu durum da “bırak” biriminin “bile” birimi gibi anlam boşanmasına uğradığını ve ikisinin birlikte bağlama edatını oluşturduğunu göstermektedir.

C. Bundan sonra, evin eksiğinden başka kızının okul masrafı da yüklendi.

Bu cümlede ...*den başka* ... *da* yapısında birlikte bağlama edatı bulunmaktadır. Bunun değerlendirmesi ise şöyledir:

Bundan sonra, evin eksiğinden başka kızının okul masrafını da yüklendi.

Zarf Tümleci Nesne Yüklem

N: *evin eksiğinden başka / kızının okul masrafını/ da*: BEÖ, isim

D. Çimlerini biçmesinden gayri onları suladı da.

Bu cümlede *...den gayri ... da* yapısında birlikte bağlama edatı bulunmaktadır. Bunun değerlendirilmesi ise şöyledir:

Çimleri biçmesinden gayri onları suladı da
 Nesne Yüklem Nesne Yüklem
 Bağlama Tümleci

Burada bağımlı-sıralı (öznesi ortak) bir cümle dizisi oluşturmuştur.

Not: Birinci cümledeki yüklemdeki Türkçede bilinen yüklem yapısından farklı olması kendisinden sonra gelen birlikte bağlama edatının ilk parçasının yapısal özelliğinden kaynaklanmaktadır. Bu cümle, “Çimleri biçti ve onları suladı.” veya “Hem çimleri biçti hem de onları suladı.” biçimine getirildiğinde yüklem daha açık bir şekilde görülecektir.

E. Değil bana yardım etmek, attığım mesajı okumadı bile.

Bu cümlede *değil ... .. bile* yapısında birlikte bağlama edatı bulunmaktadır. Bunun değerlendirilmesi ise şöyledir:

Değil bana yardım etmek, attığım mesajı okumadı bile.
 YT Yüklem Nesne Yüklem
 Bağlama Tümleci

Not: Birinci cümledeki yüklemdeki Türkçede bilinen yüklem yapısından farklı olması birlikte bağlama edatının ilk kısmını oluşturan *değil* biriminden kaynaklanmaktadır. Bu cümle, “Bana yardım etmedi, üstüne attığım mesajı okumadı.” biçimine getirildiğinde yüklem daha açık bir şekilde görülecektir; ancak, bağlama edatı değiştiği için elbette ki iki cümle arasında anlam farkı meydana gelecektir.

Birlikte bağlama edatlarının farklı birimlerin birlikte kullanılmasıyla oluşan biçimleri ile aynı birimlerin tekrarlanmasıyla oluşan biçimleri arasındaki duruma da değinmek gerekir. Öncelikle, her iki grup da Türkçedeki *birlikte bağlama edatı* kategorisinde yer almaktadır. Aralarındaki bazı farklılıkları ise şöyle belirtmek mümkündür:

a. Aynı birimlerin tekrarı yoluyla oluşturulan birlikte bağlama edatlarında aynı biçimbirimler tekrarlanırken diğerlerinde farklı biçimbirimler birlikteliği oluşturmak için kullanılır.

b. Aynı birimlerin tekrarı yoluyla oluşturulan birlikte bağlama edatlarında aynı birim iki veya daha fazla sayıda tekrarlanabilirken farklı birimlerin birlikte kullanılarak oluşturduğu birlikte bağlama edatlarında en fazla iki birim birlikte kullanılır.

Şimdi de farklı birimlerin birlikte kullanılarak bağlama edatını oluşturduğu yapıları daha iyi açıklayabilmek için bunların Türkiye Türkçesindeki örneklerini ve oluşturdukları

yapıları gerek roman veya hikâyelerden seçilen gerekse de tarafımızca kurulan örnek cümlelerle şöyle vermek mümkündür:

3.1.1. bırak / bırakın / bırakınız ... .. bile, bırak / bırakın / bırakınız ... .. dahi, ... bırak / bırakın / bırakınız ... .. bile, ... bırak / bırakın / bırakınız ... .. dahi

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

*Aynı kulvarda aynı hedefe yürüyen iki ekip varsa birinin diğerini yoldan atmak veya geciktirmek için onu sahte bilgilerle yönlendirmesi **bırakınız** gizli servisleri, sıradan insanların **bile** kullandığı basit bir metot idi.* (İ. Pala, AR)

*Hiçbir çekmecedeki **bırakınız** bir dosya ya da bir kâğıdı, bir toplu iğne **dahi** yoktu.* (İ. Pala, AR)

***Bırakınız** dokunulmazlığı, can güvenlikleri **dahi** yoktu.* (W-KE39E1B-3300-20) (Aksan vd., 2012)

*Mevlânâ Hazretleri ise **bırakın** kötülük etmeyi, kötülük düşünmeyi **bile** beceremez.* (A. Ümit, BE)

***Bırakın** dindarlığı kendini sıradan bir Hıristiyan gibi **bile** hissetmemişti.* (A. Ümit, BE)

*“Yuh be, **bırak** arabayı, altımızda bisiklet **bile** yok!” diyor İnga.* (W-JA16B4A-1747-140) (Aksan vd., 2012)

*Riyaset Makamı; “Aman” demiş. “**Bırak** lastiği, askerin ayağına postal, sırtına kaput alacak paramız **dahi** yoktur.”* (W-VA14B1A-1632-281) (Aksan vd., 2012)

***Bırak** kavunu, kelek **bile** istemiyor delikanlı.* (W-CA16B3A-1557-431) (Aksan vd., 2012)

*(...) kara güneş gözlüğü ve o beyaz naylon gömleğinin iki yakasının üzerine taktığı, ortasından sıkılmış simsiyah mendil gibi. Şeyi (bu da yeni bir şeydi), köylüleri **bırakın**, kendisi **bile** görmemişti.* (W-KA16B2A-0623-336) (Aksan vd., 2012)

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

*İnsanın kendi dişlerini sökmelerini **bırak** görmeyi, okumamıştım **bile**.* (W-NA14B1A-1624-296) (Aksan vd., 2012)

*Ne birbirimizi ne birbirimizin yakınlarını, hele de çocuklarımızı, **bırakın** öldürmeyi, incitmeyiz **dahi**.* (W-RA16B4A-0104-659)

*Ben bu ihsanlara, **bırakınız** kaynak olmayı, ayna **bile** olamıyorum.* (W-RD03A4A-0831-72) (Aksan vd., 2012)

3.1.2. ... +DAn başka bir de ..., ... +DAn başka ... da, ...+DAn başka ... daha

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

*Onlardan **başka** haberleri olmadan **bir de** ben vardım bu güzelliği seyreden.* (S. Yağmur, AG-III)

*Selim Dede'nin sandalından **başka bir de** çulu kalmıştı.* (H. Balıkcısı, ÖÇ)

*Küçük kız, kardeşinden **başka bir de** kedilere meraklıydı, (...)* (W-NA16B3A-0050-1618) (Aksan vd., 2012)

*Bundan sonra, evin eksiğinden **başka** kızının okul masrafı **da** olacaktı.* (W-RA16B2A-0840-1721) (Aksan vd., 2012)

*Evin tavukları, keçileri, kuzuları, eşeğinden **başka** onun birkaç saksacağı, kargası, kekligi, bir düzine kadar **da** irili ufaklı kedi ve köpeği vardı.* (H. Balıkcısı, ÖÇ)

Evin kirliliğinden başka onun vurdumduymazlığı da canıma tak etmişti.

Benden başka üç kişi daha geldi.

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

Benim yaptığım iş, ticari olduktan başka, estetikdir de. (H. Balıkcısı, ÖÇ)

Duvara çarpmasından başka bir de ağacı kırmıştı.

Yemeği yapmasından başka evi süpürmüş de.

3.1.3. ...+DAn gayrı ... dA, ...+DAn gayrı ... daha

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

Evden gayrı üç de araba aldı.

Benden gayrı üç kişi daha geldi.

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

Çocuğun başını okşamasından gayrı ona harçlık da verdi.

Çimleri biçmesinden gayrı onları suladı da.

3.1.4. değil ... .. bile, değil ... .. dA, değil ... .. dahi; ... değil ... bile, ... değil ... dA, ... değil ... dahi

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

Yalnızca dini değil, düşünce sistemlerini bile kesin, değiştirilemez gerçeklikler olarak yaşıyoruz. (W-JA16B2A-0873-857) (Aksan vd., 2012)

Değil şu kolayca geçen yedi yılın, iki yıl sonra bitecek okulun bile hiç sona ermeyeceğini sanıyordu. (O. Pamuk, CBO)

Üzerlerinde değil toprak, toz zerresi bile yok. (W-DA16B4A-0384-1087) (Aksan vd., 2012)

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

Benim naçiz kanaatıma göre, iftira sade çirkin değil, aynı zamanda gülünç ve âciz bir şeydir de. (A. H. Tanpınar, SAE)

Belli bir toplumsal olguda, onu bütün gerçekliğiyle yakalamak üzere, her şeyi kuşatan bir nedensel regresyon yapabilmek sadece olanaksız değil, aynı zamanda bu tür bir çabaya girişmek saçmadır da. (W-EH03A1B-2383-485) (Aksan vd., 2012)

Değil bana yardım etmek, attığım mesajı okumadı bile.

3.1.5. ... gibi ... dA

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

Öteki Güney Amerika ülkelerinde olduğu gibi burada da göz kamaştırıcı villalarla bezeli zengin semtleri var. (W-EA16B2A-1205-103) (Aksan vd., 2012)

Şehirde olduğu gibi burada da kurtuluşu yoktu. (W-KA16B0A-0118-900) (Aksan vd., 2012)

O da benim gibi çok özenli giyinmişti, sanırım saçını yaptırdığı gibi makyajını da bir yerlerde yaptırmıştı; ustacaydı çünkü. (W-SA16B4A-3367-610) (Aksan vd., 2012)

Gösterdiğim bu son tepkiyle hem Nevzat'a hem de beklentilerine en güzel yanıtı verdiğime inanıyorum. Ve benim gibi onun da bu sayfayı, bir daha açılmamak üzere kapatacağını umuyorum... (W-PA16B2A-0866-1351) (Aksan vd., 2012)

Onlar gibi ata, deveye biniyordum ben de. (W-QA16B2A-3350-467) (Aksan vd., 2012)

Böylece de, İhtiyar'ın kendisi gibi İhtiyar'ın Köşkü de bilinmezliğini koruyup gitti. (T. Buğra, GE)

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

Bir şeye inanman gerekmediği gibi, bir şeye inanmaktan korkman da gerekmiyor çünkü. (W-NA16B2A-0051-2274)

Yanına gitmediği gibi onu aramadı da.

3.1.6. ... haricinde ... da

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

Erkekler içerisinde karısına mehir borcu haricinde başka borçları olanlara da rastlanmaktadır. (W-KE05A4A-2618-303) (Aksan vd., 2012)

Dünya üzerindeki yaşayış boyutlarının haricinde kendi boyutsal aşamalarını da yaşar ve yaşatır. (W-SE13C2A-1487-465) (Aksan vd., 2012)

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

Dükkânı açmasının haricinde öğleye kadar dükkânda çalıştı da.

Ne yazık ki bu insanlık hazineleri yıllardan beridir resmi prosedürlerin takip edilmesi haricinde kaçak yollardan 'define avcılığı' tabir edilen yapmacılıkla da çıkarılmıştır. (W-RD30D1B-2229-333) (Aksan vd., 2012)

3.1.7. ... kadar ... da

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

Kendimizden bile saklamaya uğraşırız o karanlığı. O yüzden kendimizi bile tam olarak tanyamayız. Ve, o karanlık, iyilikler kadar kötülükler de yaratır. (W-QA16B4A-0053-1089) (Aksan vd., 2012)

Bu nedenle fotoğraf çekerken konumuzun kendisi kadar arka planının da iyi vurgulanması veya iyi hesaplanması gerekir. (W-UG37E1B-3068-1477) (Aksan vd., 2012)

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

Büyücü çırağı Borga, deli dolu olduğu kadar akıllı ve nazikti de; onunla konuşmayı seviyordu. (W-TA16B2A-1204-1996) (Aksan vd., 2012)

Sen ailenin olduğu kadar bizim de kızımızsın. (W-KA16B0A-0118-1500) (Aksan vd., 2012).

O sizlerin olduğu kadar benimdir de. (A. H. Tanpınar, SAE)

Sevimli olduğu kadar yaramazdır da.

3.1.8. ... yanında ... da

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

Suat, Türkçe öğretmenliğinin yanında müdür yardımcılığı da yapmakta idi. (W-EA16B3A-1146-1885) (Aksan vd., 2012)

Bu kadar olumsuzluğun yanında olumlu bir tarafı da oldu artık. (W-OA16B3A-0043-868) (Aksan vd., 2012)

Çocukları bedensel gelişimleri yanında duygusal boyutta da anlamak, ailenin en önemli işidir. (W-UC05A2A-1467-2095) (Aksan vd., 2012)

Bu nedenle sistem kuran bütün filozoflarda, öteki klasik felsefe disiplinleri (mantık, bilgi teorisi, etnik, metafizik) yanında estetik de yer alıyordu. (W-EH03A3A-2021-562) (Aksan vd., 2012)

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

Odun, yakacak olarak kullanılmasının yanında ev ve saban yapımında da kullanılıyordu.

İyi bir komutan olmasının yanında iyi bir şairdir de.

3.1.9. ... yanı sıra ... dA

Cümleden küçük birimleri bağlayarak bağlama edatı öbeği oluşturduğu örnekler:

Hele çocuk küçük ise! Kuşkusuz şiddetin meydana getirdiği psikolojik etkilerin yanı sıra fiziksel etkiler de çocuklarda görülmektedir. (W-VD05A1A-2644-1379) (Aksan vd., 2012)

Duvarlarda fotoğrafların yanı sıra birçok kemik de asılıydı. (W-IA16B3A-2673-62) (Aksan vd., 2012)

Çağrıda komünistlerin yanı sıra Çingenelerin de bu beynelmilel faaliyetlerinin dikkate alınması istenmişti. (W-TA16B2A-0325-1107) (Aksan vd., 2012)

Cümleleri bağlayarak cümle dizisi oluşturduğu örnekler:

İyi bir izci olmanın yanı sıra iyi bir avcıdır da.

Yaptıklarını inkâr etmenin yanı sıra üste de çıktı.

4. Değerlendirme ve Sonuç

Dilde söz diziminin önemli birimlerinden olan bağlama edatları bağlama işlevini yerine getirirken çeşitli yapılarda olabilmektedir. Tekli bağlama edatları ve birlikte bağlama edatları Türkçedeki bağlama edatı yapılarıdır. Bunlar içerisinde birlikte bağlama edatları konusuna şimdiye kadar Türkiye Türkçesi üzerine yapılan çalışmalarda pek değinilmemiştir.

Birlikte bağlama edatları, iki bağımlı biçimbirimin aynı cümle veya cümle dizisi içerisinde birlikte yer alarak en az iki birimi birbirine bağlamasıyla oluşur. Cümleden küçük birimleri bağladıklarında bağlama edatı öbeğini oluştururken, cümleleri bağladıklarında bağlama tümleci olarak cümle dizileri meydana getirirler. Birlikte bağlama edatlarının yapısına bakıldığında iki aynı veya ayrı bağımlı biçimbirimin birlikte hareket ettiği ve bir bütün içinde bir bağlama işlevi için kullanıldığı görülür.

İki cümleyi birbirine bağlayıp cümle dizileri oluşturduğunda ilk cümlelerin yüklemi Türkçedeki bilinen yüklem yapısından farklı bir hâl alır. Bunun sebebi ise birlikte bağlama edatlarının ilk birimlerinin yapısal özellikleridir.

Söz konusu birlikte bağlama edatlarının İngilizcede de örneklerinin olduğu görülmektedir. *Not only ... but (also) ..., both ... and ..., neither ... nor ..., either ... or ...* İngilizcedeki bu türden bağlama edatlarıdır.

Bu çalışma çerçevesinde Türkiye Türkçesinde aynı birimlerin tekrarlarıyla oluşan birlikte bağlama edatları (bir ... bir (de) ..., ... dA ... dA, hem ... hem (de) ..., ne ... ne (de) ..., gâh ... gâh ..., ister ... ister ... vb.) dışında farklı birimlerin tekrarından oluşan birlikte bağlama edatları olarak şu yapılar tespit edilmiştir: *birak / bırakın / bırakınız ... .. bile, bırak / bırakın / bırakınız ... .. dahi; ... +DAn başka bir de ..., ... +DAn başka ... dA, ... +DAn başka ... daha; ... +DAn gayrı ... dA, ... +DAn gayrı ... daha; ... değil ... bile, ... değil ... dA, ... değil ... dahi, değil ... .. bile, değil ... .. dA, ... gibi ... dA, ... haricinde ... dA, ... kadar ... dA; ... yanında ... dA; ... yanı sıra ... dA.*

Taranan Eser Kısaltmaları

- AG-III : Yağmur, S. (2011). *Aşkın Gözyaşları-III*. Konya: Karatay Akademi.
 AR : Pala, İ. (2017). *Abum Rabum*. İstanbul: Kapı Yayınları.
 BE : Ümit, A. (2012). *Bab-ı Esrar*. İstanbul: Doğan Kitap.
 CBO : Pamuk, O. (2012). *Cevdet Bey ve Oğulları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
 GE : Buğra, T. (2014). *Gençliğim Eyvah*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
 ÖÇ : Halikasnas Balıkçısı (1999). *Ötelerin Çocukları*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
 SAE : Tanpınar, A. H. (2015). *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Taranan Derlem

Aksan vd., 2012: Türkçe Ulusal Derlemi (TUD) / Turkish National Corpus (TNC)

Kısaltmalar

- BEÖ : Bağlama Edatı Öbeği
 Çev. : Çeviren
 Ed. : Editör
 N : Nesne
 Uy. : Uyarlayan
 Y : Yükleme
 Yay. Haz. : Yayına Hazırlayan
 YT : Yer Tamlayıcısı

Kaynaklar

- Atabay, N. vd. (1983). *Sözcük Türleri*. (Yay. Haz. D. Aksan). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
 Banguoğlu, T. (2004). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
 Coghill, J. ve Magedanz, S. (2003). *English Grammar*. New York: Wiley Publishing.
 Delice, H. İ. (2012). “-İp Eki Türkçede Hangi Kategorileri Oluşturmaktadır?”. V. *Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, Denizli.
 Delice, H. İ. (2014). *Sözcük Türleri*. Sivas: Asitan Kitap.
 Denny, J. (2012). *Türk Dil Bilgisi*. Çev. A. U. Elöve; Uy. A. Benzer. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
 Doğan, A. T. (2021). *Türkiye Türkçesinde Edatlar*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
 Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
 Gucker, P. (1966). *Essential English Grammar*. New York: Dover Publications.

Özçelik, S. ve Erten, M. (2011). *Türkiye Türkçesi Dilbilgisi*. Ankara: Bizim Büro Basımevi Yayın-Dağıtım.

Karaoğlu, S. (2019). Bağlaçlar. E. Boz (Ed.), *Türkiye Türkçesi III Sözcük Türleri* içinde (s. 227-276). Ankara: Gazi Kitabevi.

Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Sebzecioğlu, T. ve Şen, S. (2020). “Türkiye Türkçesinde (Ol-) Eyleminin (İ-) Eylemiyle İşlevsel Eşdeğerliğine Kanıt Sunan Yantümceleştirme Sürecinin Kırgız Türkçesiyle Karşılaştırılması”. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences* 6(31): 1573-1590. <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS>.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.